

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRIỆU THỊ LIỄU

**NÂNG CAO VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ NÔNG THÔN
TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN HÒA AN
TỈNH CAO BẰNG**

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

THÁI NGUYÊN - 2016

**ĐẠI HỌC THÁI NGUYÊN
TRƯỜNG ĐẠI HỌC NÔNG LÂM**

TRIỆU THỊ LIỄU

**NÂNG CAO VAI TRÒ CỦA PHỤ NỮ NÔNG THÔN
TRONG PHÁT TRIỂN KINH TẾ HỘ
TRÊN ĐỊA BÀN HUYỆN HÒA AN
TỈNH CAO BẰNG**

Chuyên ngành: Phát triển nông thôn

Mã số: 60 62 01 16

LUẬN VĂN THẠC SĨ PHÁT TRIỂN NÔNG THÔN

Người hướng dẫn khoa học: TS. HÀ QUANG TRUNG

THÁI NGUYÊN - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan số liệu và kết quả nghiên cứu trong luận văn này là trung thực và chưa được sử dụng để bảo vệ một học vị nào.

Tôi xin cam đoan mọi sự giúp đỡ cho việc thực hiện luận văn này đã được cảm ơn và các thông tin trích dẫn trong luận văn đều đã được ghi rõ trong nguồn gốc.

Tác giả luận văn

Triệu Thị Liễu

LỜI CẢM ƠN

Trong thời gian thực hiện đề tài, tôi đã nhận được sự ủng hộ, động viên của gia đình, bạn bè, cơ quan đồng nghiệp và đặc biệt là sự quan tâm tạo điều kiện thuận lợi của nhà trường và sự dạy bảo tận tình của thầy cô.

Tôi xin cảm ơn Ban giám hiệu, phòng đào tạo khoa sau đại học, ban chủ nhiệm lớp cùng thầy cô trường Đại học Nông lâm Thái nguyên đã giúp đỡ, hướng dẫn, tạo điều kiện về mọi mặt để tôi thực hiện đề tài này.

Đặc biệt tôi xin bày tỏ lòng biết ơn chân thành và sâu sắc đến TS. Hà Quang Trung, người đã tận tình hướng dẫn, định hướng và đóng góp nhiều ý kiến quý báu cho tôi trong suốt thời gian thực hiện và hoàn thành luận văn tốt nghiệp.

Tôi xin cảm ơn các cơ quan, ban, ngành, đoàn thể gồm: hội LHPN huyện Hòa An, UBND huyện Hòa An, Phòng thống kê huyện Hòa An, các tổ chức hội đoàn thể huyện Hòa An.

Tôi xin chân thành cảm ơn UBND, hội phụ nữ, các ban ngành đoàn thể các xã đặc biệt là 3 xã Nam Tuấn, Hà Trì, TT Nước Hai và 150 hộ dân đã nhiệt tình ủng hộ và cung cấp cho tôi những thông tin cần thiết cho luận văn.

Trong quá trình thực hiện đề tài khó tránh khỏi những hạn chế và thiếu sót. Kính mong được sự đóng góp ý kiến của các thầy, cô giáo, đồng nghiệp và bạn đọc để luận văn được hoàn thiện hơn.

Thái Nguyên, ngày 26 tháng 10 năm 2016

Tác giả luận văn

Triệu Thị Liễu

MỤC LỤC

Trang

LỜI CAM ĐOAN	i
LỜI CẢM ƠN	ii
MỤC LỤC.....	iii
DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC CÁC BẢNG.....	vi
DANH MỤC BIỂU ĐỒ	vii
MỞ ĐẦU	1
1. Tính cấp thiết của đề tài	1
2. Mục tiêu nghiên cứu của đề tài	2
3. Ý nghĩa khoa học và thực tiễn của đề tài	2
3.1. Ý nghĩa khoa học	2
3.2. Ý nghĩa thực tiễn	2
Chương 1: TỔNG QUAN TÀI LIỆU	3
1.1. Một số vấn đề lý luận về phụ nữ và vai trò của phụ nữ nông thôn trong phát triển kinh tế hộ	3
1.1.1. Phụ nữ và vai trò của phụ nữ trong gia đình và xã hội	3
1.1.2. Phụ nữ và vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế hộ.....	10
1.1.3. Phụ nữ và vai trò của phụ nữ nông thôn	12
1.2. Thực trạng vai trò của phụ nữ trên thế giới và ở Việt Nam.....	14
1.2.1. Khái quát về thực trạng vai trò của phụ nữ ở một số nước trên thế giới	14
1.2.2. Thực trạng phụ nữ nông thôn Việt Nam và vai trò của phụ nữ trong phát triển kinh tế nông thôn.....	16
1.2.3. Chủ trương, chính sách của nhà nước với sự phát triển của bình đẳng giới và nhận thức giới.....	17
1.2.4. Vai trò phụ nữ trong hoạt động sản xuất nông nghiệp của gia đình	19
1.3. Một số vấn đề đặt ra với phụ nữ nông thôn	20
1.3.1. Về chuyên môn kỹ thuật	20
1.3.2. Sự bất bình đẳng giới trong tiếp cận nguồn lực và ra quyết định	20
Chương 2: NỘI DUNG VÀ PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU	24
2.1. Câu hỏi nghiên cứu	24
2.2. Đối tượng, nội dung và phạm vi nghiên cứu.....	24

2.2.1. Đối tượng nghiên cứu.....	24
2.2.2. Nội dung nghiên cứu	24
2.2.3. Phạm vi nghiên cứu.....	24
2.2.3.1. Địa điểm nghiên cứu:	24
2.2.3.2. Thời gian nghiên cứu	25
2.3. Phương pháp nghiên cứu.....	25
2.3.1. Phương pháp tiếp cận.....	25
2.3.2. Phương pháp chọn điểm nghiên cứu.....	25
2.3.3. Phương pháp thu thập số liệu.....	26
2.4. Các chỉ tiêu nghiên cứu.....	28
2.4.1. Nhóm các chỉ tiêu phản ánh tình hình kinh tế xã hội.....	28
2.4.2. Nhóm các chỉ tiêu phản ánh tình hình lao động nữ trên địa bàn.....	28
2.4.3. Nhóm các chỉ tiêu phản ánh vị trí, vai trò của phụ nữ trong kinh tế hộ.....	28
Chương 3: KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU.....	29
3.1. Điều kiện tự nhiên, kinh tế xã hội huyện Hòa An, tỉnh Cao Bằng	29
3.1.1. Điều kiện tự nhiên.....	29
3.1.2. Điều kiện kinh tế xã hội	32
3.2. Đánh giá thực trạng vai trò của phụ nữ trên địa bàn huyện	40
3.2.1. Phân tích số lượng và cơ cấu lao động nữ trên địa bàn huyện Hòa An	40
3.2.2. Thực trạng vai trò phụ nữ trong phát triển kinh tế nông hộ tại các hộ nghiên cứu.....	46
3.2.3. Đánh giá các nhân tố ảnh hưởng đến việc nâng cao vai trò của phụ nữ nông thôn trong phát triển kinh tế.....	64
3.2.4. Những thuận lợi và khó khăn của việc nâng cao vai trò của phụ nữ	65
3.3. Quan điểm và một số giải pháp nâng cao vai trò của phụ nữ nông thôn trong phát triển kinh tế hộ trên địa bàn huyện Hòa An, tỉnh Cao Bằng	69
3.3.1. Quan điểm về việc nâng cao vai trò của phụ nữ	69
3.3.2. Giải pháp nâng cao vai trò của phụ nữ nông thôn trong phát triển kinh tế hộ trên địa bàn huyện Hòa An, tỉnh Cao Bằng	70
KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	77
TÀI LIỆU THAM KHẢO	79
PHỤ LỤC.....	81

DANH MỤC CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Nghĩa đầy đủ
KHKT	Khoa học kỹ thuật
GTSX	Giá trị sản xuất
SX	Sản xuất
TB &XH	Thương binh và xã hội
NN & PTNT	Nông nghiệp và phát triển nông thôn
HDND	Hội đồng nhân dân
UBND	Ủy ban nhân dân
TT	Thị trấn
ĐTN	Đoàn thanh niên
UV	Ủy Viên
BCH	Ban chấp hành
CTXH	Công tác xã hội

DANH MỤC CÁC BẢNG

	Trang
Bảng 2.1. Kết quả lựa chọn nhóm hộ điều tra.....	26
Bảng 3.1. Tình hình biến động đất đai của huyện Hòa An từ năm 2012 - 2015	31
Bảng 3.2. Tình hình dân số và lao động huyện Hòa An	32
Bảng 3.3a. Chuyển dịch cơ cấu kinh tế nông nghiệp huyện Hòa An	33
Bảng 3.3b. Tốc độ phát triển nông nghiệp huyện Hòa An.....	34
Bảng 3.4. Tình hình sản xuất một số cây trồng chính của huyện	34
Bảng 3.5. số lượng và cơ cấu lao động nữ trên địa bàn huyện Hòa An.....	40
Bảng 3.6. Số lượng và cơ cấu lao động nữ theo độ tuổi huyện Hòa An.....	41
Bảng 3.7. Phụ nữ trong độ tuổi tham gia sinh hoạt hội đoàn thể năm 2015	41
Bảng 3.8. Trình độ của cán bộ nữ hội đoàn thể nhiệm kỳ 2010 – 2015	42
Bảng 3.9. Phụ nữ tham gia lãnh đạo nhiệm kỳ 2010 - 2015	44
Bảng 3.10. Phân loại hộ khu vực nông thôn huyện Hòa An chuẩn mới và mức sống dân cư giai đoạn 2013 – 2015	45
Bảng 3.11a. Phụ nữ tham gia lãnh tại các xã vùng nghiên cứu	46
Bảng 3.11b. Tỷ lệ nữ tham gia hoạt động cộng đồng ở các điểm nghiên cứu.....	47
Bảng 3.12. Tỷ lệ nữ làm chủ hộ và tham gia quản lý hộ	48
Bảng 3.13a. Phân công lao động sản xuất nông nghiệp trong các hộ ở các điểm nghiên cứu.....	50
Bảng 3.13b. Phân công lao động hoạt động dịch vụ trong các hộ ở các điểm nghiên cứu	51
Bảng 3.13c. Phân công lao động trong hoạt động lâm nghiệp trong các hộ ở các điểm nghiên cứu	53
Bảng 3.13d. Phân công lao động trong hoạt động tái sản xuất và các hoạt động khác trong các hộ ở các điểm nghiên cứu.....	54
Bảng 3.14. Nguồn tiếp cận thông tin của phụ nữ ở điểm nghiên cứu (n=150).....	56
Bảng 3.15. Tỷ lệ tiếp cận kiến thức của phụ nữ và nam giới ở điểm nghiên cứu.....	57
Bảng 3.16a. Đứng tên trong giấy chứng nhận quyền sử dụng đất	58
Bảng 3.16b. Tình hình quản lý tài chính của hộ tại vùng nghiên cứu	58
Bảng 3.17. Thực hiện các biện pháp kế hoạch hóa gia đình.....	61
Bảng 3.18. Ý kiến thăm dò từ các hộ gia đình ở địa điểm nghiên cứu	62

DANH MỤC BIỂU ĐỒ

	Trang
Biểu đồ 3.1. Trình độ văn hóa trong độ tuổi của vùng nghiên cứu.....	60
Biểu đồ 3.2. Tỷ lệ người ốm được chăm sóc, chữa trị tại nhà	61

MỞ ĐẦU

1. Tính cấp thiết của đề tài

Đời sống của mỗi cá nhân luôn được bắt đầu trước hết từ phạm vi gia đình và trong suốt cuộc đời họ, gia đình là môi trường đóng vai trò hết sức quan trọng. Nếu gia đình được coi là tế bào của xã hội thì người phụ nữ được coi là hạt nhân của tế bào này. Vì vậy Phụ nữ có ảnh hưởng to lớn tới hạnh phúc và sự ổn định của gia đình và sự phát triển của xã hội. Trong xã hội, phụ nữ có mặt trong hầu hết các công việc và nắm giữ nhiều vị trí quan trọng. Bằng lao động sáng tạo của mình, người phụ nữ đã góp phần làm giàu cho xã hội, làm phong phú cuộc sống con người.

Ở Việt Nam, Đảng và nhà nước ta ngày càng quan tâm phát huy vai trò của phụ nữ trong xã hội, tạo điều kiện thuận lợi cho phụ nữ tham gia vào tất cả các lĩnh vực. Họ tham gia vào tất cả các lĩnh vực kinh tế, chính trị, văn hóa, xã hội, an ninh quốc phòng và càng ngày càng thể hiện vị trí vai trò của mình trong xã hội. Trong suốt chặng đường đấu tranh dựng nước, giữ nước, lịch sử Việt Nam đã ghi nhận những cống hiến to lớn của phụ nữ. Trong công cuộc đổi mới đất nước của Đảng, họ luôn giữ gìn, phát huy và nêu cao tinh thần yêu nước, đoàn kết, năng động, sáng tạo, khắc phục mọi khó khăn để vươn lên trong học tập, lao động, phấn đấu đạt những thành tích xuất sắc trên mọi lĩnh vực.

Huyện Hòa An tỉnh Cao Bằng, phụ nữ chiếm 50% dân số, ở đây phụ nữ là người làm chính công việc nhà, từ việc bếp núc tới việc dạy dỗ con cái, chăm lo đời sống tinh thần cho các thành viên trong gia đình. Cộng với thời gian làm việc ngoài xã hội, quỹ thời gian dành cho việc hưởng thụ các giá trị văn hóa tinh thần, việc học tập nâng cao trình độ kiến thức của phụ nữ là rất hiếm hoi, họ đã và đang có những đóng góp to lớn vào sự phát triển kinh tế - xã hội của toàn huyện. Tuy nhiên, sự đóng góp đó lại chưa được ghi nhận một cách xứng đáng, chưa tương xứng với vị trí, vai trò của họ trong nền kinh tế, trong các quan hệ xã hội và trong đời sống gia đình. Đặc biệt trong nền kinh tế thị trường phụ nữ phải “nặng gánh hai vai”, vừa phải làm tốt công việc xã hội, vừa đảm nhiệm vai trò làm vợ, làm mẹ trong khi sức khỏe lại hạn chế,... để có gắng làm tốt, họ phải nỗ lực và hy sinh.